

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3148/2021
29.09.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Марине Милановић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Весне Станковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Никола Тадић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Душанка Шокић Стаменковић, адвокат из ..., ради раскида уговора о доживотном издржавању, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 511/21 од 03.03.2021. године, у седници већа одржаној дана 29.09.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 511/21 од 03.03.2021. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 1433/2018 од 07.10.2020. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се раскине уговор о доживотном издржавању и анекс уговора о доживотном издржавању закључен између туженог као даваоца издржавања и сада пок. ВВ, као примаоца издржавања, оверени од судије Основног суда у Новом Саду под Р 935/2005 од 20.06.2005. и Р 1618/2007 од 02.10.2007. године, да се наложи овом пресудом брисање права својине туженог из уговора о доживотном издржавању Р 935/2005 од 20.06.2005. године и анекса уговора о доживотном издржавању Р 1618/2007 од 02.10.2007. године на непокретностима - стану у Новом Саду у улици ... бр. .., уписан у ЛН - привремени лист бр. .. са бројем записника ... КО Нови Сад 2 и њиве I класе „ГГ“ кп бр. .. у површини од 2 ха 15 ари и 80 м² уписане у ЛН бр. .. КО ... као и да се обавезе тужени да тужиоцу накнади трошкове поступка. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженом на име трошкова поступка исплати износ од 210.900,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је предлог тужиоца да се ослободи од плаћања трошкова поступка.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 511/21 од 03.03.2021. године, жалба тужиоца је одбијена и пресуда Вишег суда у Новом Саду П 1433/2018 од 07.10.2020. године је потврђена, а одбијен је и захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 18/20), Врховни касациони суд је оценио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. У поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба овог закона, па нема ни повреде из члана 374. став 1. ЗПП на коју се ревизијом неосновано указује.

Према утврђеном чињеничном стању, тужени, као давалац издржавања и сада пок. ВВ, као прималац издржавања, закључили су прво предметни уговор о доживотном издржавању а касније и анекс тог уговора, којим се тужени обавезао да ће ВВ, своју тетку, о свом трошку и из својих средстава доживотно издржавати, да ће је пазити, дворити, неговати као болесну особу, да према потребама позива лекара ради прегледа и лечења у кући или болници, да за њу купује лекове, да води домаћинство тако што ће набављати и припремати храну, одржавати у чистоћи домаћинство, те да ће је, у случају смрти примаоца издржавања, по месним обичајима сахранити, док се прималац издржавања обавезала да ће за узврат, а након своје смрти, на туженог пренети право својине на стану у улици ... број .., а анексом уговора и пољопривредно земљиште у Сво време од закључења уговора тужени је савесно и у целости испуњавао своје уговорне обавезе, набављао лекове, водио ВВ код лекара, дао јој износ од 300 евра за операцију катаракте, повремено јој давао одређене новчане износе, куповао и спремао храну, односно његова супруга је два до три пута недељно кувала сада покојној ВВ и помагала јој у одржавању хигијене односно спремању стана, међусобно су се посећивали, њихов однос је био веома присан и складан, тужени је сносио трошкове сахране, а за сво време трајања уговора прималац издржавања је била задовољна односом туженог као даваоцем издржавања према њој, што је констатовано и приликом закључења анекса уговора о доживотном издржавању. Прималац издржавања сада пок. ВВ није имала деце. Примала је пензију у износу од 26.000,00 динара месечно.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су правилном применом одредбе члана 194. Закона о наслеђивању и одредбе члана 124. Закона о облигационим односима одбили тужбени захтев тужиоца, а одлуку засновали на правилном схватању да су предметни уговор о доживотном издржавању и анекс истог у

свему закључени у складу са одредбом члана 194. Закона о наслеђивању, те да нису испуњени услови за раскид уговора прописани одредбом члана 124. ЗОО, јер је тужени своје уговорне обавезе у целости извршио.

По оцени Врховног касационог суда, правилно је становиште нижестепених судова о неоснованости тужбеног захтева.

Одредбом члана 194. Закона о наслеђивању прописано је да се уговором о доживотном издржавању обавезује прималац издржавања да се после његове смрти на даваоца издржавања пренесе својина тачно одређених ствари или каква друга права а давалац издржавања се обавезује да га, као накнаду за то, издржава и да се брине о њему до краја његовог живота и да га после смрти сахрани.

Одредбом члана 124. Закона о облигационим односима прописано је да у двостраним уговорима, кад једна страна не испуни своју обавезу, друга страна може, ако није што друго одређено, захтевати испуњење обавеза или, под условима предвиђеним у наредним члановима, раскинути уговор простом изјавом, ако раскид уговора не наступа по самом закону, а у сваком случају има право на накнаду штете.

Уговор о доживотном издржавању се закључује с`обзиром на личност уговорника што је посебно изражено у случају када обавеза даваоца издржавања не подразумева само новчано давање већ и лично ангажовање (брига) о примаоцу издржавања, а што је била обавеза туженог и по предметном уговору (обезбеђивање хране покојној ВВ, одговарајућа нега у болести и старости, одржавање уредне личне хигијене и уредног животног простора и друго с`обзиром да је ВВ примала своју пензију у висини од 26.000,00 динара). За такав уговор знатно више него за уговоре друге врсте, пресудно је да постоји поверење уговорних страна једне према другој, а посебно поверење у другу страну оне која је слабија и рањивија (прималац издржавања) због смањених животних способности сваке врсте и нарушеног здравља у позном животном добу, пресудно је да је слабија уговорна страна уверена да друга страна води рачуна о њеној добробити, да је не схвата као просту обавезу и посао, већ да је посматра као биће у невољи коме су пажња и старање неопходни и да буде сигурна да ће јој се друга страна наћи онда кад јој је то потребно.

Нижестепени судови су утврдили да су сада покојна ВВ и тужени закључили уговор о доживотном издржавању и анекс истог сходно члану 194. Закона о наслеђивању, да је тужени у целости испунио своје уговорне обавезе (заједно са својом супругом) као давалац издржавања а да је прималац издржавања за сво време трајања уговора истима била задовољна, као и присним односом са туженим и његовом породицом, што је констатовано и приликом закључења анекса уговора о доживотном издржавању. Насупрот наведеном, тужилац се са тетком ВВ ретко виђао, у току 2012. године се посвађао, а последњи пут су се чули шест месеци пре њене смрти. Тужилац је имао сазнања за намеру тетке да са туженим закључи предметни уговор о доживотном издржавању о чему га је мајка обавестила.

Због наведеног неосновани су ревизијски наводи да је мотив за закључење предметног уговора о доживотном издржавању био искључење тужиоца из наследства због чега предметни уговор не производи правно дејство.

Према члану 52. Закона о облигационим односима уговор је ништав ако основ не постоји или је недопуштен. Основ уговора пружа правно објашњење због чега је он закључен и са којим су разлозима уговарачи били подстакнути на њихово закључење. Природу уговора одређује дакле његова суштина. Код добротних уговора у њихов основ улазе и побуде (мотиви) због којих је такав уговор закључен. Међутим, у конкретном случају није реч о добротном правном послу, већ је реч о уговору о доживотном издржавању и анексу истог, који уговор је двострано обавезујући теретни правни посао, алеаторне природе. Мотиви у начелу немају утицај на ваљаност теретних уговора. Ипак, ако је недопуштена побуда битно утицала на одлуку једног уговарача да преузме уговорне обавезе, а други уговарач је то знао или је према околностима морао знати, то као последицу има неважност уговора (члан 53. став 2. ЗОО).

Тужилац у току парнице није доказао да су у конкретном случају испуњени услови за примену одредбе члана 53. став 2. ЗОО, односно да је недопуштена побуда утицала на одлуку једног уговарача да закључи предметни уговор и да је други уговарач за то знао или морао знати, нити је доказао да су испуњени услови за примену члана 124. ЗОО.

Из наведених разлога, ревизијски наводи о погрешној примени материјалног права су неосновани, па је Врховни касациони суд одлучио као у изреци на основу члана 414. ЗПП.

**Председник већа-судија,
Марина Милановић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**